

TRGOVSKI

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 6. avgusta 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 91.

Generalni ravnatelj C. Noot, Jesenice:

Nova carinska tarifa in njeni učinki na železno industrijo.

Podlaga za železno industrijo so sirovo železo, staro železo in premog. V pogledu sirovega železa prihajajo za železno industrijo v naši kraljevini edinele visoke peči v Varešu v poštev, katerih lastnik je država. Ali nadprodukcija sirovega železa v sosednjih državah pritiska na ceno tega izdelka tako močno, da podjetju v Varešu ni bilo več mogoče slediti tem cenam ter se je obrat moral ustaviti. Razume se, da je v interesu države, da se postoječe naprave izkoristijo; to omogočiti je namen novo uvedene carine na sirovo železo, ki znaša po novi avtonomni tarifi 3 zlate dinarje na 100 kg. K carini je treba prišteti še poslovno pristojbino in kaldrmino v skupnem znesku zlatih dinarjev 0,30 za 100 kg, tako da znaša skupna carinska zaščita za sirovo železo pri sedanjem carinskem nadavku 36 papirnatih dinarjev na 100 kg. Ker bo podjetje v Varešu primorano, da to zaščito izkoristi, sledi iz tega primerna podražitev cene sirovega železa in s tem podražitev proizvodnje onih podjetij, ki uporabljajo sirovo železo kot sirovino.

Staro železo je pa za izdelovanje martinskega jekla (drugovrstne proizvodnje plavljenega kovnega železa v naši državi vobče nimamo) še skoraj bolj potrebna sirovina nego sirovo železo, kajti mogoče je izdelovati martinsko jeklo z le prav malim dodatkom sirovega železa, torej skoraj izključno iz starega železa, ni pa mogoče nasprotno postopanje. Ker pa imamo v državi doslej le malo industrije, ki železo podeluje, je stalna količina železnih odpadkov razmeroma majhna, tako da so železarne primorane nabavljati preko 60% potrebnega starega železa v inozemstvu. Dočim je pa izvoz starega železa skoraj iz vseh sosednjih držav zabranjen, čeprav je količina železnih odpadkov v dotičnih državah razmeroma velika, je smatrala naša vlada za umestno, obremeniti staro železo z uvozno carino, ki znaša sicer samo zlatih dinarjev 0,50 na 100 kg, kateri pa je treba prišteti poslovno pristojbino in kaldrmino v višini zlatih Din 0,30, t. j. 60 odstotkov carine. Efektivna carina znaša torej, če prihaja v poštev minimalna tarifa, 9,60 papirnatih dinarjev za 100 kg.

Ker morajo naše železarne uvoziti na leto preko 2000 vagonov starega železa, in to pri sedanjem slabem obratovanju, pomeni carina na staro železo za železarne zelo visoko obremenitev.

Kar se tiče premoga, je treba priznati, da ga imamo v državi v velikih množinah, toda one železarne, ki proizvajajo kvalitetne izdelke, so primorane uvažati visoko vreden premog iz inozemstva, da ga lahko mešajo z domačim premogom; kajti vsled visokega odstotka žvepla, ki je za naš premog značilen, je proizvodnja kvalitetnih izdelkov s samim domačim premogom nemogoča. Dočim je pa premog povsod na svetu svoboden uvozne carine, je določila naša vlada tudi za to neobhodno potrebščino uvozno carino v višini zlatih dinarjev 0,30 za 100 kg, ki se poviša z že večkrat omenjenimi postranskimi pristojbinami za nadaljnjih 0,30 zlatih dinarjev (100 odstotkov!), tako da je inozemski premog pri sedanjem carinskem nadavku za Din 6,60 pri 100 kg dražji kot je bil poprej. Ker prihaja tu v poštev mnogo tisoč ton na leto, je ta nadaljnja obremenitev industrije toliko tež-

ja, posebno ker domača premogovna podjetja carino pri svojih cenah naravno izkoriščajo, odnosno ker jim je mogoče držati svoje cene za znesek carine nad inozemskimi cenami.

Razen teh naših glavnih potrebščin obremenjuje nova carinska tarifa s carino tudi celo vrsto drugih, čeprav se ne izdelujejo v državi in so se dosedaj lahko uvažale brez carine. Te nadaljnje obremenitve železarn znašajo mnogo stotisoč dinarjev na leto.

Da so naše železarne pri dosedanjih carinah za železne izdelke navzlic svobodnemu uvozu sedaj s carino obremenjenih potrebščin jedva še mogle živeti, izhaja najbolje iz dejstva, da je za Jesenicami največja železarne v državi, železarne v Zenici, že pred mnogo meseci bila primorana svoje obrate popolnoma ustaviti. Delo se v Zenici tudi tedaj ni moglo obnoviti, ko je v jeseni leta 1924 država podjetje kupila. Ostala podjetja so obratovala le z nepopolnim izkoriščanjem svojih naprav in le z največjimi žrtvami, ker je inozemska konkurenca pritiskala cene na tako nizko stajanje, da je bilo domačim podjetjem nemogoče jim slediti.

Ako hoče torej naša vlada doseči svoj namen, da bi podjetje v Varešu stalno obratovalo, bo to le tedaj mogoče, kakor je vsakemu nestrokovnjaku brez nadaljnje razumljivo, ako se tudi izdelki železne industrije v sorazmerju z označenimi novimi obremenitvami primerno zaščitijo. Le v tem slučaju bodo domače železarne mogle kupovati sirovo železo v Varešu ter se bodo mogle ubraniti inozemske konkurence, zlasti spričo dejstva, da je naš dinar — odkar so se postavke nove avtonomne carinske tarife določile — prav izdatno v vrednosti poskočil, kar olajšuje inozemski industriji uvoz na naš domači trg.

Ako se vse te okolnosti upoštevajo, je zelo lahko dokazati, da so carinske postavke nove avtonomne tarife, kolikor obsegajo zaščito za domačo železno industrijo, izredno skromne in da bo le tedaj, ako ostanejo v veljavi tudi po tarifnem dogovoru z Avstrijo, izravnava za težke nove obremenitve dana, tako da bodo naše železarne v položaju, da lahko nadaljujejo z obratovanjem. Le v tem slučaju bo tudi podjetje v Varešu in Zenici mogoče obnoviti obratovanje ustavljenih tvornic, kar znači zaslužek in eksistenčno možnost za stotine delavcev in za njihove rodline.

Ako bi se pa kot uspeh dunajskih pogajanj carine na železo v celoti ali deloma znižale, česar se je treba bati, kakor vse kaže, tedaj je bodočnost naše železne industrije v nevarnosti in zlasti bi bilo v tem slučaju popolnoma izključeno upostavliti obratovanje v Varešu in Zenici, kajti — ako bi železarne v tem slučaju sploh še mogle obratovati — bi morale nabavljati sirovo železo tam, kjer je najbolj poceni. In pri ogromni nadprodukciji sirovega železa ni nobenega dvoma, da bi inozemstvo navzlic carini za sirovo železo dovoljevalo našim železarnam take cene, da jim podjetje v Varešu ne bi moglo slediti. Če pa ostanejo v veljavi avtonomne carine, bo našim železarnam mogoče plačevati za sirovo železo iz Vareša nekoliko višje cene, preko svetovnih tržnih cen, tako da bi bilo podjetju v Varešu predvidoma mogoče vzdrževati svoje visoke peči v stalnem obratovanju.

O poteku pogajanj v Avstrijo ne prihajajo v javnost iz razumljivih razlogov nikake točne vesti. Vendar se pa širijo glasovi, da so zastopniki naše države dovolili Avstrijem precej znatne koncesije pri najvažnejših pro-

izvodih naše industrije. Ako bi se izkazalo, da so te govornice osnovane in resnične, bi bil učinek za vso našo železno industrijo, posebno pa za državni podjetji v Varešu in Zenici, naravnost porazen.

A. K.:

Zakaj ne stabiliziramo dinarja?

Človek mora obupati, če misli na to, da naj bi se moral po vrednosti dinar vedno dalje popravljati in da bi moral vsakdo, ki s svojim premoženjem dela, torej ki ima premoženje in ni rentje in za državo le balast, zgubljati od leta do leta kot sad svojega truda.

Sicer čitamo po časopisih, da finančni minister noče, da bi se dinar dvigal, vendar se pa čudim, da g. dr. Stojadinović, ki sicer tako trezno in jasno gleda razmere, ne more ustaviti porasta dinarja.

Govori se na drugi strani, da ima namen, spraviti v Curihu dinar na tečaj 10. Če to slednjic že mora biti, naj bo. Pri današnjem tečaju to pomeni, da imamo trgovci, posestniki in industriji izgubiti na našem obratnem premoženju še 7%. Vseeno je slednjic, če se to zgodi na en mah, ali pa počasi. Vendar pa naj človek že enkrat ve, pri čem da je! Če že moramo na deset, zakaj potem Narodna banka zapravlja svoj denar za intervencijo v svrhu zadrževanja dviganja tečaja in kupuje devize, ki jih bo morala pozneje ceneje oddajati? Tudi tam je vendar škoda denarja, ko se da stabilizirati veliko lažje z uvedbo zlatega denarja, z malimi izdatki in enkrat za vselej rešujoč zadevo brez nepre-

stanega prežanja na borzi, kdaj bo treba intervenirati.

Določilo bi se kar: 11 dinarjev je 1 zlat dinar, ali pa če že ne gre drugače, v božjem imenu: 10 papirnatih dinarjev je 1 zlat dinar, in nato se izda res zlatnike ter razglasi: vsakdo, ki mi prinese toliko in toliko zlata, temu skujem za to en zlat dinar. Če nočemo imeti dvojnega pojma (papirnatega in zlatega denarja) lahko tudi po današnjem stanju rečemo toliko in toliko gramov zlata je en zlat dinar.

Če bi imel dinar tendenco padanja, bi bil to nevaren eksperiment, ker bi zlato takoj izginilo in bi imela država škodo. Pri rastoči tendenci za dinar, pa to ne vsebuje nikake nevarnosti. Dinar ne bo mogel rasti preko one točke, ko se bo za plačila iz inozemstva bolje izplačalo pošiljati zlato po pošti, kot pa kupiti ček na dinarje, in vsa nesreča, ki se more zgoditi pri tem, je ta, da bi prišlo več zlata v državo.

Slišimo, da je g. minister Stojadinović dal kovati jugoslovansko zlato. Zato sem mnenja, da ima on že zdavnaj ta načrt, toda zakaj vendar s svojo uredbo toliko časa odlašaja, da bo medtem uničil toliko naših podjetij ter jih spravil tujcem v roke!

Novo davčne odredbe.

Zakon o proračunskih dvanajstih na mesece avgust, september, oktober in november t. l., ki ga objavljajo »Službene Novine« z dne 1. avgusta t. l., vsebuje nastopne davčno pravne odredbe:

I. Posebna pridobnina.

Pri ugotovitvi podlage za odmero posebne pridobnine se smatrajo za režijsko postavko vojni in povojni pribitki in sicer v Sloveniji 60% od 90% edinstvenega državnega pribitka, 30% izredni pribitek, davek na poslovni promet, invalidski davek, remontno-komorsko pribitek in vse avtonomne doklade.

Po besedilu zakona se rentabilitetni pribitek, ki se pobira pri rentabilitetni podjetij preko 6%, najbrže ne bo priznaval za režijsko postavko, dasi pomenja za nas v Sloveniji vojni pribitek, ki se je uvedel l. 1916.

Gospodarski krogi so se že dalje časa borili za to, da se tehnika za priredbo posebne pridobnine izpremeni v toliko, da se v bilančnem letu plačane avtonomne doklade ne bi prištevale bilančnemu dobičku. V tem oziru sta po inicijativi g. dr. Windischerja zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in Centrala industrijskih korporacij v Beogradu že lansko leto zavzeli odločno stališče, da se nevdržan položaj, kakršnega je vsvarjala dosedanja priredbena tehnika, omili vsaj toliko, da se prizna avtonomne doklade za režijsko postavko. Finančna uprava si je po odklonitvi nadaljnje zahteve, da se celotna pridobnina reformira še pred splošnim izenačenjem davčnih zakonov, osvojila predlog g. dr. Windischerja.

V praktičnem oziru pomeni uveljavljenje predloga izdatno znižanje posebne pridobnine, kakor kaže sledeči primer:

Podjetje z osnovno glavnico 5 milijonov dinarjev prične obratovati v letu 1923. in doseže — zaradi lažjega računa — v l. 1923. in v l. 1924. vsako leto po 400.000 Din čistega dobička. Davek se je odmeril temu podjetju za leto 1924. sledeče:

	Din
1. 10% posebna pridobnina	40.000
2. 90% edinstveni državni pribitek	36.000
3. 30% rentabilitetni pribitek	12.000
4. 30% izredni državni pribitek	26.000
5. invalidski davek	17.000
6. 160% avtonomne doklade	64.000
skupaj	196.000

Ako je podjetje te davke plačalo v l. 1924., bi se po dosedanjih predpisih ugotovila odmerena podlaga za l. 1925. nastopno:

	Din
Bilančni dobiček	400.000
Prišteje se v l. 1924. plačani	
1. državni davek po	40.000
2. edinstveni drž. pribitek	36.000
3. rentabilitetni pribitek	12.000
4. avtonomne doklade	64.000
skupaj	552.000

Od te vsote bi znašal predpis za l. 1925., ako ne upoštevamo, da se je invalidski davek povišal in remontno-komorska doklada uveljavila še le s 1. aprilom 1925:

	Din
1. 10% posebna pridobnina	55.200
2. 90% edinstveni državni pribitek	49.680
3. 30% rentabilitetni pribitek	16.560
4. 30% izredni pribitek	36.432
5. 60% invalidski davek in remontno-komorska doklada	72.864
6. 160% avtonomne doklade	88.320
skupaj	319.056

Na podlagi nove zakonske odredbe se pa odmerena podlaga ugotovi nastopno:

	Din
Bilančni čisti dobiček	400.000
Prišteje se v letu 1924. plačani	
1. državni davek	40.000
2. od edinstvenega državnega pribitka	12.000
3. rentabilitetni pribitek	64.000
skupaj	464.000

Od te vsote znaša predpis:

	Din
1. 10% pridobnina	46.400
2. 90% edinstveni državni pribitek	41.760
3. 30% rentabilitetni pribitek	13.920
4. 30% izredni pribitek	30.624
5. 60% invalidski davek in remontno-komorski prispevek	61.248
6. 160% avtonomne doklade	74.240
skupaj	268.192

To podjetje pridobi torej pri enakem dobičku na leto 50.000 Din, podjetja v običnih z višjimi dokladami pa pridobe še več.

II. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Telesni delavci plačujejo od 1. aprila t. l. dalje od svojega zaslužka: 2% davek in na ta davek 0.50% invalidski davek ter 0.20% remontno-komorski pribitek. Avtonomne doklade se pobirajo samo od 1/4 državnega 2% davka.

Tega davka so oproščeni telesni delavci izpod 18 let in nad 65 let starosti, dalje oni, ki ne zaslužijo na leto nad 5000 Din ter sezonski poljedelski dninarji.

Izprememba, ki se je izvršila glede tega davka, vstreza v bistvu koncesijam, katere je priznala finančna uprava gospodarskim krogom na posebni anketi, ki se je vršila koncem junija t. l. v Beogradu. — Izpremembe sicer še ne zadovoljujejo popolnoma, pomenjajo pa kljub temu izdatno izboljšanje prejšnjih določil, ker pristajajo na davčni minimum in dovoljujejo pobiranje progresivnega invalidskega davka in remontno-komorske doklade v fiksnih pavšalnih odstotkih, s čemur je preračunavanje izdatno olajšano.

III. Povišanje trošarine na alkohol in na žganje ob sočasnem ukinjenju trošarine na rum, konjak in liker.

Trošarina na alkohol in na žganje se poviša za eno hektolitersko stopnjo od 20 Din na 25 Din. Še v prometu se nahajajoče množine se z razliko naknadno zatrosarinijo. Zaloge se morajo v svrhu naknadnega plačila razlike prijaviti do 8. avgusta t. l. Neprijavljene količine se smatrajo po tem roku za tihotapske.

Sočasno pa se ukine pobiranje trošarine na liker, konjak in rum, ki je znašala za eno hektolitersko stopnjo 35 Din.

Ta odredba ustreza zahtevam žganjarske industrije, katere je stavila na kongresu, ki se je vršil koncem maja 1924 v Beogradu. Izvršeno kompenziranje pomeni za žganjarsko industrijo, ki se praviloma peča tudi z izdelovanjem ruma, konjaka in likerja izdatno olajšavo vsaj glede formalne kontrole, dasi sicer materijelno ničesar ne pridobi.

Iz carinske prakse.

Odločbe Državnega sveta. — Piše Just Piščanec.

(Nadaljevanje.)

V prizivu in tožbi zoper to rešenje sem poudarjal:

Ministrstvo financ ni vpoštevalo niti enega razloga v moji pritožbi ter ni preiskalo niti razloga, po katerem je carinarnica v formalnem pogledu kršila zakon in narekovala kazen celoma ravnatoka in v protivju z obstoječimi zakoni. Izdalo je ministrstvo novo rešenje ter potrdilo carinarnično rešenje kot pravilno in v zakonu osnovano. Kako površno se je pa izrekla ta obsodba, priča že obsodbeno rešenje samo, katero trdi, »da je carinarnično rešenje pravilno ter na zakonu neosnovano!« Navzlic temu se pa carinarnično rešenje potrdi kot pravilno in v zakonu osnovano! — Navajal sem nadalje:

1. Ministrstvo ni moglo potom preskave pribaviti si dokaze, da carinsko skladišče ni vlažno ter da se je vsled vlažnosti povišala teža blaga.

2. Smatrati je kot gotovo, ker je to priznalo tudi ministrstvo, da je teža blaga o priliki vtovarjanja v skladišču znašala natančno 1945 kg ter da je višek nastal vsled vsesavanja vlage.

3. Višek v težini po 76 kg ugotovljen 11. oktobra je nedokazan, dočim je višek pri prvem tehtanju 5. oktobra znašal samo 64 kg. Prava diferenca v teži ni ustanovljena ter je temelj kazni nepravilen. To je tudi najboljši dokaz, da je večja teža nastala vsled elementarnih vzrokov. Tudi tega ni ministrstvo ugotovilo.

4. Dvomim, da li se je »istragom utvrdila« formalna pogreška navedena v moji pritožbi (pod b), že iz razlogov pod a), ker se je roba štirikrat uradno tehtala, pa šele 12. oktobra sestavil zapisnik.

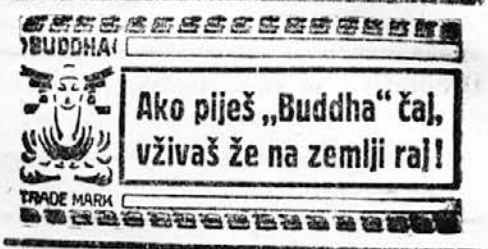
5. Končno je osporeno rešenje povsem nejasno ter je obsodba v protislovju z njenimi osnovnimi motivi, kajti zdi se mi nelogično, da se carinarnično rešenje posmatra za pravilno ter potrdi navzlic okolnosti, da se je isto rešenje ustanovilo kot v zakonu — neosnovano!

Državni Svet je tej tožbi samo deloma ugodil ter izdal odločbo štev. 10.427/24 od 28. oktobra 1924, s katero razsoja:

»Našlo se, da je rešenje Ministrstvo protivno zakonu sa ovih razloga: Delo netačne prijave po čl. 166. car. zak. utvrđuje se jedino pregledom izvršenim shodno čl. 40—41 car. zak., odnosno zapisnikom o tome sastavljenom prema čl. 43. car. zak. i ničim više. Pa kad je zapisnikom br. 22.685 ovako sasavljenim utvrđeno da je deklarant prijavio odnosnu robu za 64 kg manje, onda se za tu razliku imao i kazniti po čl. 166. car. zak., a nikako i za onu količinu, koja tim zapisnikom nije utvrđena.

Stoga je D. S. na osnovu čl. 166. i 201. car. zak. rešio: da se poništi rešenje Ministra Finansija od 10. nov. 1923 Cbr. 62.862, o čemu se ovim izveštavaju žalilac i Ministar finansija.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Vse trgovce, ki imajo v zalogi alkohol in žganje, opozarjamo, da poteče dne 8. avgusta t. l. prijavni rok za zaloge alkohola in žganja v svrhu plačila dodatne trošarine po 5 Din za eno hektolitersko stopnjo.

Priprave Češko-slovaške za trgovska pogajanja z našo državo. — S Českoslovaško se prično v kratkem pogajanja za sklepanje trgovske pogodbe. V to svrhu je praška trgovska in obrtniška zbornica v Pragi, ki glede trgovske pogodbe z našo državo zastopa ostale češkoslovaške zbornice, uvedla pri svojih interesih obširne poizvedbe o željah glede omenjene pogodbe. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ima za trgovska pogajanja s Českoslovaško zbran že obsežen materijal, katerega bo s poizvedbami, ki bodo imele v prvi vrsti kontrolirati svoj materijal, v kratkem sopolnila.

Zadnji čas je, da se še ostale tvrdke prijavijo k udeležbi letošnjega velesejma od 29. avgusta do 8. septembra. Prijavljenim tvrdkam se je prostor že dodelil. Na razpolago je reflektantom še nekaj m² prostora samo v G in F paviljonu, medtem, ko so paviljoni E, H, J, K, L že zasedeni. — Polpokritega prostora je še nekaj na razpolago in na prostem dovolj. — Prostor se dodeljuje po vrstnem redu dohoda prijavitelcev. Rezervira se prostore samo na podlagi prijavnice in se samo na dopise ne more ozirati. Kupcev je že danes prijavljenih veliko število iz vseh krajev, zlasti tuzemstva in Italije in smo prepričani, da nam bo letošnji velesej prikazal sliko oživljajočega se narodnega gospodarstva.

Industrija.

Gibanje obratov, ki se vršijo na tovarniški način in gibanje drugih večjih podjetij. — V drugem četrtletju t. l. se je po statistiki zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in ljubljansko in mariborski oblasti prijavilo 30, odjavilo pa 9 tovarniških in drugih večjih podjetij. Od prijav odpadajo štiri na izdelovanje cementne opeke, tri na izdelovanje kemičnih izdelkov, dve na parne žage. Po ena prijava odpade na: 1. izdelovanje galanterijskih predmetov, lesenih zabojev, moškega perila ter kartonaže; 2. izdelovanje pletilnih strojev; 3. izdelovanje elektrotehničnega in

Gibanje cen v veletrgovini.

(Po »Privrednem pregledu« v Beogradu.)

Doba	poljedel. pridelki	živina in produkti	sadje in zelenjava	gradivo	kolonij. blago	industr. izdelki	celotni indeks
povprečje leta 1913	100	100	100	100	100	100	100
januar 1923	2740	1901	912	2240	1954	2880	2098
januar 1924	2295	2626	910	2062	1667	2618	2034
februar 1924	2380	2888	994	2062	1685	2618	2101
marec 1924	2433	2479	1005	2092	1709	2523	2040
april 1924	2351	2290	969	2060	1683	2484	1973
maj 1924	2245	2082	1036	2132	1681	2292	1911
junij 1924	2158	2211	1123	2161	1711	2340	1984
julij 1924	2188	2317	1203	2161	1712	2389	1995
avgust 1924	2256	2482	1347	2097	1709	2402	2049
september 1924	2108	2417	1401	2154	1547	2246	1978
oktober 1924	2080	2394	1670	2145	1549	2048	1981
november 1924	2019	2520	1726	2257	1602	2102	2037
december 1924	2115	2544	1836	2265	1608	2207	2112
januar 1925	2164	2263	1859	2191	1531	2067	2012
februar 1925	2212	2009	1850	2346	1521	2015	1993
marec 1925	2191	2009	1859	2444	1542	2079	2009
april 1925	2181	1881	1982	2438	1538	2029	2005
junij	2217	1742	1646	1972	1519	1954	1842
julij	1922	1787	1633	1856	1474	2040	1785

Celotni povprečni indeks cen se je v juliju znižal napram prejšnjemu mesecu za 57 točk, to je za 3%.

Skupina poljedelskih pridelkov se je najbolj znižala in sicer za 14%. Znatno se je znižala cena novi pešnici, s staro se pa ne kupčuje, ker jo ni nič na razpolago. Znižale so se cene tudi moki, otrobom in živinskim krmilom.

V skupini živina in živinski produkti so se cene malo popravile. V skupini stavbenega materijala so se znižale za 5%. Kolonijalno blago se je zaradi dviga valute in znižanja azijske pocenilo za 4%.

Nova uvozna tarifa je imela vpliv samo na industrijske predmete, ki so se podražili za 5%; ta podražitev je napram povišanju tarife samo malenkostna. Cene se niso bolj dvignile

spričo mrtve sezone in pričakovanja, da se v doglednem času sklenejo trgovske pogodbe.

Izvozna trgovina je bila v mesecu juliju t. l. normalna, kakor vedno ob tem času, znižuje se samo izvoz stavbenega materijala.

Uvozna trgovina stagnira. Obrestna mera pri bankah se je za veletrgovino nekoliko znižala vsled velikih gotovinskih sredstev, s katerimi razpolagajo banke.

Tekom meseca julija se je znižala carinska ažijska od 1100% na 1000%. Ta mesec se je otvorila lička železnica.

Zunanje-politični položaj je ugoden. Z Italijo se je sklenilo več konvencij, ki urejujejo promet med našo državo in Italijo.

LISTEK.

Edina krivda carinske posredovalnice ali tudi krivda stranke? — Pravno območje skladiščnika.

(Nadaljevanje.)

Priča E., špediter v Brodu, je izpovedal, da je imel on generalno pooblastilo od tožeče stranke, da carini in prevzema blago, ki prihaja za tožečo tvrdko v Brod. Po izpovedbi H-ja, bivšega tožničnega ravnatelja, koja se povsem strinja z izpovedbo St-ja in deloma tudi E-ja, je imela tožeča stranka v kritičnem času v Brodu le svoje skladišče, ne pa tudi trgovske poslovalnice. Vodja tega skladišča St. je bil edinole tožnični magaciner ki je sprejemal po E-ju prejeta blago v skladišče in ga zopet razpošiljal po nalogu centrale na tožnične filijale.

Plačil St. ni vršil; če se je to izjemoma zgodilo, kakor bi se moglo sklepati iz izpovedbe priče E-ja, je storil to pač le kot posredovalni organ centrale. Istotako ni imel pravice intervenirati pri carinjenju in ni dobival obvestil, odkod in kakšno blago prihaja. Vso korespondenco je moral pošiljati na centralo v Sara-

jevo, razen one, ki se je tikala neposredno skladišča.

Povsem v istem smislu je izpovedal St. sam kot priča zaslišan. Tudi priča V. F., bivši disponent tožeče stranke, pravi, da St. ni imel opravka s carinjenjem blaga.

Na podlagi teh dokazov ugotavlja sodišče, da tožnica v Brodu na Savi ni imela trgovske poslovalnice, marveč le interno skladišče, kjer se niso sklepale nobene pogodbe in ki odjemalcem sploh ni bilo dostopno. St. kot vodja tega skladišča torej ni bil nikak tožnični trgovski pooblaščenec, niti ne njen trgovski nameščenec (čl. 47., 50 trg. zak.), marveč le njen tehnični organ.

Za presojo tehnične krivde ali sokrivde je torej nemerodajno, ali je St. mogel vedeti, da je blago prišlo v skladišče nezacarinjeno in če je on storil vse potrebno, da se o tem uveri, ali ne.

Stoji pa na podlagi istih dokazov nadalje, da je bil edinole špediter E. pooblaščen od tožnice, da carini in prevzema blago, ki je prihajalo za tožnico v Brod. Njegova slaba vera bi torej škodovala tožnici. Toženka pa niti ne trdi, da je E. postopal v slabi veri. Sicer pa po gorenjih dokazih in po splošnem dejan-

skem stanju tudi on ni vedel in ni mogel vedeti, odkod prihaja blago. Držati se je mogel torej le tovrstnega lista. Po tej listini pa je mogel opravičeno smatrati, da gre pošiljka v redu. Res so bile inozemske zalivke na vagonu nepoškodovane in bi moral E. kot špediter in veščak iz te okolnosti spoznati, da je blago došlo iz inozemstva in da še ni zacarinjeno. Izpovedal je pa priča L. N., skladiščnik železniške postaje v Brodu, ki je bil snel inozemske plombe, da o tem ni ničesar povedal E-jevemu nameščencem, ki so prevzemali blago in ga odpeljali v tožnično skladišče. Javil je to le naknadno svojemu predstojniku M-u, ko je bilo blago po E-ju že prevzeto. Da bi pa M. opozoril špediterja E-ja kot pooblaščenca tožnice na to okolnost, se pa niti ne trdi.

Ker toženka ne trdi in ker po dejanskem stanju, ki sledi iz gornjih izpovedb, in po carinskem kazenskem spisu tudi ne more trditi, da bi tožnična centrala v Sarajevu mogla spoznati položaj, ki je nastal vsled napake tožene železnice, ugotavlja sodišče, da je zatrjevana škoda nastala iz edine krivde tožene stranke. Nemerodajno je za razsojo stvari, ali je toženka zakrivila s svojo nemarnostjo

kak delikt po carinskem zakonu, in ali postane obsodba generalne direktcije carin, s katero so bili obsojeni toženki uslužbenci, oziroma ona sama, pravno-močna ali ne. Kajti njena privatnopravna odgovornost napram tožnici je od tega neodvisna in stopnja njene krivde nemerodajna za višino škode, ki jo bode določiti po čl. 283. trg. zak.

Prizivno sodišče je prizivu deloma ugodilo in izreklo, da obstoja zahtevki tožeče stranke na odškodnini po svojem temelju do dveh tretjin.

Pridružiti se je prizivu, da pobijana sodba vprašanja o sokrivdi tožeče stranke že v pravnem oziru ni pravilno rešila. V stvarnem oziru pravilno ugotavlja prvosodna sodba, da špediterja E-ja kot pooblaščenca tožene stranke za izvadbo in ocarinjenje po železnici došlega blaga tožiteljice glede te izvadbe preko carinarnice ne zadene nobena krivda, češ, da je ravnal povsem v dobri veri. Upravičeno tudi poudarjajo razlogi, da tožeča stranka v tej smeri kake sokrivde tožene stranke ni zatrjevala. Slednje pa bi bilo potrebno, kajti na splošen, s konkretnimi dejstvi nepodprt ugovor o sokrivdi tožene stranke se ni bilo ozirati.

(Dalje sledi.)

TA MLADA DAMA

lahko nese po pranju svojega že tako velikega sinčka domov, saj pere s terpentinovim „GAZELA“-milom, katero ji prihrani ves trud. Poizkusite tudi Vi z „GAZELA“-milom.

GAZELA MILO

železnica Angora—Sivas je do 220. kilometra dograjena. Zaposlenih je 14.000 delavcev.

Ljubljanska borza.

5. avgusta 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz leta 1921 den. 75, bl. 80; loter. 2½% drž. renta za vojno škodo: den. 290, bl. 297; Celjska posojilnica: den. 201, bl. 205; Ljubljanska kred. banka: den. 225, bl. 238; Merk. banka: den. 101, bl. 104; Prva hrv. štedionica: den. 808, bl. 818; Kred. zavod: den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne: den. 100, bl. 127; Trbov. premog. družba: den. 338, bl. 340; Združene papirnice Vevče: den. 101, bl. 108; Stavbna družba: den. 165, bl. 180; 4½% zastav. listi Kranj. dež. banke: den. 25, bl. 25, zaklj. 25; 4½% kom. zadolžnice Kranj. dež. banke: den. 24.

Blago: Deske, 20 in 30 mm, monte, fco meja: den. 480, bl. 490; pariško blago, I. in II., 1 m <, 12 cm šir., 27 mm debel., fco meja: bl. 1480; L. antene, 8 do 16 cm, media 14 m, 8 cm konične na 12 m, fco meja, 4 vag.: den. 18.50, bl. 18.50, zaklj. 18.50; pšenica hr., 75/76, 3—4%, par. Ljubljana: bl. 267.50; pšenica domača, fco Ljubljana: den. 275; ko-

ruza slavonska, par. Ljubljana: bl. 220; oves slavonski, par. Ljubljana: den. 220, bl. 225; laneno seme, fco Ljubljana: den. 450; otrobi pšenični, papir. vreče, fco Postojna trans.: den. 100, bl. 190.

Tržna poročila.

Tržne cene za meso v Mariboru 1. avgusta). Govedina: 1 kg govejega mesa 10—13, vampov 6—8, pljuč 6—8. Teletina: 1 kg teletine 12.50—19, pljuč 8—9. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 15—22.50, sala 25—27.50, pljuč 8—10, jeter 12—15, masti 25—32, prekajenega mesa 25 do 34, šunke 36—40. Klobase: 1 kg krakovskih 38—40, brunšviških 19—25, pariških 26—28, posebnih 26—28, safalad 26—28, hrenovk 32—34, kranjskih 5 do 7, 1 komad prekajenih 5—7. Perutnina: 1 piščanec majhen 25—30, večji 45—55, kokoši 30—40, race 25—32.50, gosi 25 do 40, purani 37—40, zajec domač, majhen 10, večji 40 Din. Mleko, maslo, sir, jajca: 1 liter mleka 2.25—3, smetane 11 do 13, 1 kg surovega masla 38—44, kuhane 50, ementalkega sira 120, pol-ementalskega 50, trapistnega 30, grojskega 35—40, tilsitskega 30—40, par-mazana 90—100, eno jajce 1—1.25 Din.

Cene specerijskemu blagu v Mariboru (1. avgusta). 1 kg kave I. 50—80, pražene I. 55—90, 1 kg soli 4.50, 1 kg testenin 11.50—17, sladkorja v prahu 16.50,

v kristalu 10—10.50, škroba pšeničnega 12, riževega 7—15, 1 liter namiznega olja 24—30, bučnega 24—28, 1 kg mila 16 do 18 Din.

Mlevski izdelki na trgu v Mariboru. (1 avgusta.) 1 kg pšenične moke št. >0< 6.75, št. >2< 6.50, št. >5< 6, št. >6< 5.75, št. >7< 4.75, prosene kaše 6, ješprenja 7—15, otrobov 2.25, koruzne moke 3 do 3.50, koruznega zdroba 4—5, pšeničnega zdroba 7, ajdove moke št. >1< 8, št. >2< 7 dinarjev.

Kovinski trg proti koncu julija. — V Ameriki je vse pri starem; vendar pa kažejo znamenja, da morebiti ni tako ugodno, kakor je bilo v preteklih tednih. Producenti v cenah radi popuščajo. — V Evropi je bila kupčija mirna. Štrajk v Belgiji producente vznemirja in trpi pri tem v prvi vrsti belgijski eksport. To pridno uporablja nemška železna industrija in tudi francoski obrati imajo toliko naročil, da zahtevajo daljši dobavni rok. Če bo šel štrajk naprej, ga bo izkoristila gotovo tudi angleška industrija. Angleške cene se polagoma približujejo kontinentalnim in poročila iz Anglije postajajo bolj upapolna. Cene koncem julija: železo v palicah 5/8 do 5/9 (pet funtov osem šilingov do pet funtov devet šilingov), valjana žica 5/15—5/17.5, surova pločevina 6/11 do 7, fina 9 do 11/10. — Na Angleškem je šla v juniju produkcija surovega železa nazaj, še bolj pa produkcija jekla. Lani okoli 1. junija je delalo 185 plavžev, letos okoli 1. maja 157, okoli 1. junija pa samo še 148. — Francoski kovinski trg se v zadnjem času ni spremenil. Izgledi industrije so še kar naprej precej turobni, cene živil rastejo. Nekoliko si je upomogla francoska industrija ob belgijskem štrajku. Povpraševanje po fini pločevini je dobro. — Belgijski trg je, kakor omenjeno, trenutno v prav slabem položaju. Trg je zelo nervozen, obseg trgovine je omejen, cene kažejo slabo tendenco. Zadnje notacije: surova pločevina 680—690 belg. frankov, srednja 730—740, fina 940—1025. — V Nemčiji ni bistvene spremembe, veselja do nakupa na domačem trgu je prav malo. Tudi na eksportnem trgu zaenkrat ni bistvene spremembe, upajo pa na zboljšanje položaja vsled razmer v Belgiji. Luksemburški in lotarinski obrati imajo dosti inozemskih naročil in se bo nemško blago na svetovnem trgu lahko uveljavilo. Kartel surovega železa je cene za avgust znžal za 6 zlatih mark. Sedaj se je po poročilih nemškega časopisja ustanovila tudi zveza surove pločevine in bo začela zveza s prodajo že v prihodnjih tednih. Zadnje cene na nemškem domačem trgu so bile tele: surova pločevina 135 do 140 zlatih mark, srednja 160—165, fina 170—180. — Na Češkem je vse mirno in brez važne spremembe in bo tako tudi še nekaj časa ostalo. Po žetvi pa upajo na dobro poživiljenje. Eksportna trgovina pa ne prospava, konkurenca je prehud.

Dobava, prodaja.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 27. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave materiala iz kavčuka; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave materiala za gornji stroj (tračnice, skretnice itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave Mannesmannovih cevi. — Dne 28. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave ščetk, modre galice in salmiakove soli za baterije. — Pri intendantskem slagalištu v Ljubljani posluje posebna komisija, ki kupuje seno in slamo direktno od proizvajalcev. Potrebuje se 350.000 kg sena in 160.000 kilogramov slame. — Komanda III. armijske oblasti v Skoplju sprejema ponudbe za dobavo plahit za pokrivanje vagonov. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. avgusta t. l. ponudbe glede dobave mesecnega lesa. — Dne 20. avgusta t. l. se bo v pisarni artilerijske radionice v Ljubljani sklenila direktna pogodba za dobavo 120 komadov svetiljk. — Vršile se bodo dne 26. avgusta t. l. naslednje ofertalne licitacije: Pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave okroglega železa; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave raznega materiala (krtače, kamena soda, platno, cunje, sukanec, smirkov papir, klej, terpentini itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave zakoval za kotle.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razširjajte „Trgovski list“!

Kupujte samo pri
JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA

otroške meje, damske nogavice, kopalne blače, kravate, naramnice, galanterijo, dišeča mila, palice, nahrbtnike, najnižja cena na veliko in malo blizu Prežernovega spomenika ob vodi.

Vedno na skladišču.

A. Lampret
Ljubljana
Krekov trg št. 10. — Tel. št. 247

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

znamko **Gritzner**, **Phönix** in **Adler** ter posamezne dele za kolesa in stroje, pneumatike, Igle Lamerr. Ljubljana, blizu Prežernovega spomenika. Pouk v vezenju je brezplačen.

Na veliko! Na malo!

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108!

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Brodarsko akcionarsko društvo
Sedež: Beograd „OCEANIA“ Ravnateljstvo: Sušak
Glavno odpravništvo v Trstu.

Redna mesečna trgovska proga
Jadransko morje, Marseille, Španija, Maroko do Kanarskih otokov

Odhod iz Splita	vsakega 1. meseca
„ „ Šibenika	„ 4. „
„ „ Sušaka	„ 10. „
„ „ Trsta	„ 18. „

pristaja eventualno v Gružu za: Marseille, Barcelono, Valencijo, Oran, Melilla, Malaga, Tangier, Casa-Blanca, Tenerife in Las Palmas, pristane po potrebi tudi v ostalih medlukah.

Petnajstdnevna trgovska proga za
Egejsko morje

iz: Sušaka, Trsta, Splita, eventualno iz Gruža za: Patras, Kalamato, Pirej, Volo, Solun, Cavallo, Metileno, Chios, Smirno, po potrebi Ghytion, Dedeagač, Rodi, Kandijo in Kanejo.

Za pojasnila se je obrniti na ravnateljstvo na Sušaku in glavno odpravništvo v Trstu ali na društvena zastopstva na Reki, v Šibeniku, Splitu in Gružu.

Oglašajte v „Trgovskem listu“!